

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Wojciech Kutyla

KZD.410.005.02.2016
P/16/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/098 - Przeciwdziałanie sprzedaży dopalaczy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Zdrowia
Kontrolerzy	1. Lech Rejnus, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KZD/36/2016 z dnia 22 listopada 2016 r. 2. Rafał Zyzik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KZD/19/2016 z dnia 6 września 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Główny Inspektorat Sanitarny ul. Targowa 65, 03-729 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Posobkiewicz, Główny Inspektor Sanitarny od 3 sierpnia 2015 r. ¹ (dowód: akta kontroli str. 5-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie NIK skuteczność Głównego Inspektora Sanitarnego w ograniczaniu dystrybucji i dostępności środków zastępczych, zwanych potocznie dopalaczami, mimo początkowych sukcesów³, była ograniczona. Brak odpowiednich środków finansowych oraz możliwości skutecznego wpływania na działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej utrudniał realizację zadań w tym zakresie.

Podjęte w październiku 2010 r. działania skutkowały zmniejszeniem podaży i znacznym spadkiem zatruc tymi substancjami w roku 2011, ale w późniejszym okresie zaobserwowano tendencję wzrostową. Wskazanie przez ustawodawcę Państwowej Inspekcji Sanitarnej do realizacji, na drodze postępowania administracyjnego, zadań prowadzących do ograniczenia podaży środków zastępczych skutkowało odpowiednimi zmianami kadrowymi i organizacyjnymi Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Jednak skuteczność działań GIS była uwarunkowana zapisami ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁴, które ograniczały uprawnienia Głównego Inspektora do ustalania ogólnych kierunków działania organów PIS oraz koordynacji i nadzoru nad działalnością tych organów.

Niewyposażenie w dodatkowe środki finansowe na realizację nowego zadania całej Inspekcji Sanitarnej, w latach 2011 – 2015, powodowało niechęć do podejmowania kontroli przez jednostki terenowe PIS, gdyż działania takie pociągały za sobą znaczne wydatki na badania laboratoryjne zabezpieczonych substancji, co prowadziło do braku funduszy na pozostałą działalność kontrolną.

¹ Poprzednio Przemysław Biliński (p.o. od 1 października 2010 r. a od 1 stycznia 2011 r. do 22 sierpnia 2012 r. Główny Inspektor Sanitarny). Od dnia 22 sierpnia 2012 r. Marek Posobkiewicz, p.o. Głównego Inspektora Sanitarnego.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Zamknięto 1378 sklepów z dopalaczami, oraz nastąpił istotny spadek zgłoszeń zatruc.

⁴ Dz.U. z 2015 r., poz. 1412.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i przygotowanie GIS do realizacji zadań związanych z nadzorem nad środkami zastępczymi.

Opis stanu
faktycznego

1.1 Pojawienie się w legalnym obrocie nowych substancji, wykazujących działanie odurzające lub psychoaktywne, skutkowało narastającą od 2009 r. falą zatruć, zwłaszcza młodych ludzi. Minister Zdrowia, pismem z dnia 1 października 2010 r., w związku ze stwierdzeniem wystąpienia na terenie całego kraju przypadków zagrożenia życia lub zdrowia związanych ze spożyciem wyrobów o nazwie handlowej „Tajfun” lub innych podobnych wyrobów, polecił Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu wydanie decyzji dotyczącej zaprzestania produkcji i wycofania z obrotu tych wyrobów oraz zamknięcia punktów sprzedaży. Główny Inspektor Sanitarny zrealizował to polecenie w dniu 2 października 2010 r.

Ustawa z dnia 8 października 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej wskazała PIS jako organ właściwy do ograniczenia wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

(dowód: akta kontroli str. 1018-1019, 1020)

W nowym statucie Głównego Inspektoratu Sanitarnego Minister Zdrowia⁵ zamieścił Departament Nadzoru nad Środkami Zastępczymi. Główny Inspektor Sanitarny stosownym zarządzeniem określił zadania nowego Departamentu. Do zadań tej jednostki organizacyjnej należy m.in. ustalanie ogólnych kierunków działania oraz koordynowanie i nadzorowanie działalności PIS, współpraca z instytutami badawczymi i z administracją rządową, w szczególności z Ministrem Zdrowia, Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Radą do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Głównym Inspektoratem Farmaceutycznym oraz innymi podmiotami zajmującymi się problematyką środków zastępczych. W Departamencie zatrudnienie wzrosło z sześciu osób w 2011 r. do czternastu w 2016 r. Wszyscy pracownicy posiadają wyższe wykształcenie, w tym sześciu pracowników posiada wykształcenie prawnicze, dwóch medyczne z zakresu zdrowia publicznego. Dziesięć osób uzyskało wykształcenie podyplomowe z zakresu prawa (aplikacja sędziowska, radcy prawnego, legislacyjna) i prawa medycznego, bioetyki, socjologii medycznej, pedagogiki rewalidacyjnej, zarządzania ludźmi, handlu i służby zagranicznej. Ponadto pracownicy GIS wyznaczeni do realizacji zadań z zakresu środków zastępczych, brali udział w szkoleniach i konferencjach związanych z przedmiotową tematyką⁶. Do współpracy z Departamentem Nadzoru nad Środkami Zastępczymi zostało ponadto przydzielonych trzech pracowników Departamentu Prawnego.

(dowód: akta kontroli str. 11-125, 200-205)

Ocena częściowa

Przygotowanie merytoryczne i stan liczbowy pracowników Departamentu były wystarczające do realizacji przypisanych zadań.

1.2 Zgodnie z art. 18a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, Minister Zdrowia powołał Zespół ds. oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, którego przewodniczącym został Główny Inspektor

⁵ Dz.U z 2011 r., Nr. 92, poz. 537.

⁶ - grudzień 2010 r. – „Postępowanie w sytuacjach trudnych i konfliktowych - uzależnienia w kontekście dopalaczy” - 13 osób.

- grudzień 2010 r. – „Dopalacze nowe wyzwanie dla skutecznego działania instytucji publicznych”. W konferencji udział wzięło 29 przedstawicieli GIS.

- grudzień 2010 r. – „Wyzwania dla Państwowej Granicznej Inspekcji Sanitarnej w przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu na terenie Polski nowych narkotyków”. W szkoleniu uczestniczyło 17 przedstawicieli GIS.

- wrzesień 2012 r. – „Szkolenie z zakresu substancji chemicznych i prekursorów narkotyków organizowane przez Agencję Narkotykową DEA Oddział w Warszawie.” W szkoleniu uczestniczyli pracownicy GIS - 2 osoby.

- listopad 2012 r. – „Szkolenie z zakresu procedur kontrolnych. Przygotowanie pracowników GIS do przeprowadzania kontroli oraz zapoznanie ich z zagadnieniami środków zastępczych”. Wykładowcy - przedstawiciele Policji oraz Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Warszawie. W szkoleniu uczestniczyło 23 przedstawicieli GIS.

Sanitarny, a trzy miesiące później zarządzeniem określił regulamin organizacyjny Zespołu. Zgodnie z art. 18b ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań Zespołu należy: ocena potencjalnych zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi, możliwości powodowania szkód społecznych, wynikających z używania substancji, co do których istnieje podejrzenie, że działają na ośrodkowy układ nerwowy (pkt 1); ocena substancji niebędącej nową substancją psychoaktywną, ale wykazującej działanie na ośrodkowy układ nerwowy, stwarzającej bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi lub powodującej szkody społeczne, uzasadniające umieszczenie jej w wykazie nowych substancji psychoaktywnych albo w wykazie środków odurzających lub substancji psychotropowych (pkt 2); a także rekomendowanie ministrowi właściwemu do spraw zdrowia zmian w załącznikach do ustawy i przepisach wydanych na podstawie art. 44b ust. 2 (pkt 3).

W skład Zespołu Minister Zdrowia powołał dyrektora Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii oraz przedstawiciela: Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw gospodarki, a także ministra właściwego do spraw transportu.

Do dnia 20 października 2016 r. Zespół rekomendował Ministrowi Zdrowia umieszczenie, w wykazie nowych substancji psychoaktywnych, następujących substancji: AB-PINACA (uchwała nr 1/2015 z dnia 22 lipca 2015 r.), 2-CMC, 3-CMC, 4-CMC, THJ-2201, MDMB-CHMICA, 5F-AB-PINACA, 5F-AMB (uchwała nr 2/2015 z dnia 9 października 2015 r.), NM-2201, 4-metylo-N,N-DMC, 4-EEC, 3-Me-MAPB, 5-C1-UR-144, ADB-CHMINACA (uchwała nr 3/2016 z dnia 18 lutego 2016 r.).

Pismem z dnia 20 czerwca 2016 r., na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego, skład Zespołu został rozszerzony o pięć osób, specjalistów, zajmujących się w działalności zawodowej i pracy naukowej tematyką nowych substancji psychoaktywnych. Uzupełniając skład osobowy Zespołu, Minister Zdrowia powołał: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomiu, Dyrektora Departamentu Nadzoru nad Środkami Zastępczymi w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, który został drugim Zastępcą Przewodniczącego Zespołu, Konsultanta krajowego w dziedzinie toksykologii klinicznej, Kierownika Pracowni Badania Alkoholu i Narkotyków w Instytucie Ekspertyz Sądowych im. Prof. Dr Jana Sehna, Starszego Specjalistę do spraw Badań i Analiz w Krajowym Biurze do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia Departament Nadzoru nad Środkami Zastępczymi Głównego Inspektoratu Sanitarnego. W okresie od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. powyższy Zespół, na trzech posiedzeniach, dokonywał oceny potencjalnych zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi oraz możliwości powodowania szkód społecznych, wynikających z używania substancji, co do których istnieje podejrzenie, że działają na ośrodkowy układ nerwowy.

(dowód: akta kontroli str. 126-199)

1.3 Na działalność GIS, w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi, w kolejnych latach wydatkowano: w roku 2011 – 99 968 zł, co stanowiło 1,83% wydatków rzeczowych GIS, które wynosiły 5 455 508 zł. W 2012 r. odpowiednio 96 183 zł, co stanowiło 1,83% kwoty tych wydatków 5 311 086 zł. W roku 2013 – 170 592 zł, co stanowiło 3,52% kwoty 4 850 555 zł. W 2014 r. – 223 762 zł, co stanowiło 4,39% kwoty 5 098 043 zł. W 2015 r. – 247 411 zł, co stanowiło 4,79% kwoty 5 163 765 zł. W 2016 r. na dzień 30 czerwca wydatkowano 144 198 zł, co stanowiło 4,30% kwoty 1 414 434 zł.

Decyzją z dnia 2 października 2010 r. Główny Inspektor Sanitarny nakazał wycofanie z obrotu wyrobu o nazwie „Tajfun” oraz wszelkich podobnych wyrobów mogących mieć wpływ na zagrożenie życia lub zdrowia, nakazując równocześnie zaprzestania działalności obiektów służących produkcji, obrotowi hurtowemu lub detalicznemu wyżej wymienionych wyrobów. Realizując tę decyzję przeprowadzono łącznie 7225 kontroli. Pobrano do badań 16 658 próbek z ok. 68 tysięcy opakowań zakwestionowanych produktów. Zamknięto również wszystkie sklepy, które je oferowały. Kontroli sklepów z dopalaczami dokonywano wraz z policją.

(dowód: akta kontroli str. 11-28, 206-209, 1020)

Na realizację tej decyzji GIS otrzymał z rezerwy celowej budżetu państwa 9 800 000 zł z 20 000 000 zł przyznanych całej inspekcji sanitarnej. Z kwoty tej wydatkowano 8 258 000 zł na badanie laboratoryjne próbek, weryfikujące skład chemiczny i oddziaływanie tych substancji na zdrowie ludzkie. Badania zlecono sześciu instytutom naukowym⁷. Koszt badania jednej próbki GIS ustalił w ryczałtowej kwocie 2 000 zł. Pozostałe środki wydano na przygotowanie do realizacji nowego ustawowego zadania, a zwłaszcza na szkolenie pracowników, zakup komputerów i programów oraz zakup innych materiałów i wyposażenia. Przeprowadzona, w kwietniu 2012 r., przez Ministra Zdrowia kontrola prawidłowości wydatkowania przyznanej dotacji wykazała, że część środków została wydatkowana z naruszeniem prawa, bądź niecelowo i niegospodarnie. W kontroli stwierdzono także nierzetelne prowadzenie dokumentacji. Przekazane środki finansowe okazały się niewystarczające na zbadanie wszystkich pobranych próbek.

(dowód: akta kontroli str. 11-28, 206-209, 366, 377- 417, 1020)

W 2011 r. Główny Inspektor Sanitarny nieskutecznie występował o kwotę 500 000 zł, którą chciał przeznaczyć na badania próbek zabezpieczonych decyzją z 2 października 2010 r.

Pismami z 27 lutego i 27 kwietnia 2012 r. Główny Inspektor Sanitarny wystąpił ponownie o przyznanie środków na badania próbek zabezpieczonych wyżej wymienioną decyzją. Uzasadniając prośbę podał, że w wyniku rozpatrzenia skarg Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił decyzje II instancji, ponieważ GIS nie udokumentował szkodliwości dla zdrowia wyrobów, które zostały zatrzymane przez organy PIS, w wyniku decyzji z 2 października 2010 r., co powoduje konieczność wydania nowej decyzji, która musi wykazać ocenę szkodliwości dla zdrowia zabezpieczonych próbek. W piśmie zaznaczył również, że niezbędne jest przeprowadzenie badań także w sprawach, które będą rozpatrywane w najbliższym czasie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny. Wnioskowanej kwoty GIS nie otrzymał. W 2013 r., w wyniku wniosku GIS o przyznanie dodatkowych środków w wysokości 240 000 zł na przeprowadzenie badań laboratoryjnych 384 zakwestionowanych produktów, Minister Zdrowia zwiększył plan wydatków o 115 000 zł. Główny Inspektor Sanitarny poinformował również Ministra Zdrowia, że przeprowadził badania 216 próbek w wyniku zaoszczędzenia środków własnych.

Zwiększenie budżetu Głównego Inspektoratu Sanitarnego miało także miejsce w roku 2011 na realizację zadań z rządowego programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” w wysokości 100 000 zł.

Ponadto w 2016 r., na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego, zostały zabezpieczone środki w wysokości 1 000 000 zł w rezerwie celowej budżetu państwa, z przeznaczeniem na działania edukacyjne związane ze zwalczaniem zagrożeń wynikających z użycia nowych narkotyków.

(dowód: akta kontroli str. 993-1017)

Główny Inspektor Sanitarny w swoich wyjaśnieniach przekazał ponadto, że na potrzeby toczących się spraw w wyniku decyzji z 2 października 2010 r., w latach 2012-2015, z budżetu GIS, sfinansowano przebadanie 1185 próbek, koszt badania wyniósł 390 110 zł, w tym:

- 2012 r.- 160 próbek, koszt badania 63.800 zł;
- 2013 r.- 200 próbek , koszt badania 63.960 zł;
- 2014 r.- 475 próbek, koszt badania 151.300 zł;
- 2015 r.- 350 próbek, koszt badania 111.300 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1110-1112)

Ocena częściowa

Główny Inspektor Sanitarny prowadził aktywne działania o zwiększenie środków finansowych na realizację ustawowych zadań.

⁷ Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie, Narodowy Instytut Leków w Warszawie, Instytut Medycyny Pracy w Łodzi, Instytut Medycyny Wsi w Lublinie , Instytut Sportu w Warszawie, Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu

2. Działania oraz współpraca z innymi podmiotami w celu ograniczenia dostępności środków zastępczych

Opis stanu faktycznego

2.1 Główny Inspektor Sanitarny sporządził pierwsze wytyczne w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi na rok 2012, w których zalecił m.in. opracowanie propozycji procedur dotyczących działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej w oparciu o art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz art. 27c ust. 1 i 3 tej samej ustawy. Ponadto zalecił m.in. opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących środków zastępczych, a także prowadzenie społecznych kampanii informacyjnych. Wytyczne na lata 2013 i 2014 nie uległy zmianie. Główny Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że w 2011 r. rozwój już ustawowo nielegalnej działalności, polegającej na wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych, następował powoli. Większą dynamikę zaobserwowano od II połowy 2012 r. Wówczas pojawiła się inicjatywa opracowania jednolitych procedur oraz wzorów formularzy mających zastosowanie w postępowaniu administracyjnym prowadzonym przez organy PIS. W 2014 r. opracowano projekt procedury nadzoru nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych na terytorium RP.

Wytyczne na 2016 r. zalecały m.in. sprawowanie skutecznego nadzoru w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, udział pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych w szkoleniach organizowanych przez GIS i jednostki badawcze w zakresie środków zastępczych. Ponadto zalecono współpracę ze Służbą Celną, Policją i innymi organami ścigania, z centrum zarządzania kryzysowego wojewody i podmiotami leczniczymi, w związku z przypadkami zatruc „dopalaczami”.

W wytycznych na rok 2016 zalecono także, by przystosować strukturę organizacyjną WSSE i PSSE do realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 574-583, 1021, 1179-1445)

W okresie 2010 – 2016⁸ odnotowano łącznie 11 przypadków przekroczenia ustawowego terminu 18 miesięcy potrzebnych na przeprowadzenie badań laboratoryjnych produktów zakwestionowanych w ramach decyzji wydanych na podstawie art. 27c ust. 1 ustawy o PIS oraz po 1 lipca 2015 r. art. 44c. ust 1 ustawy o PN. Przypadki miały miejsce w województwach: dolnośląskim – 6, mazowieckim – 2, zachodniopomorskim – 1 opolskim – 1, małopolskim – 1. W żadnym z wymienionych przypadków PSSE nie poniosły wydatków z tego tytułu.

(dowód: akta kontroli str. 435-437)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Liczba przeprowadzonych kontroli od roku 2011 stopniowo zwiększała się. Jednak od 2013 r. ich liczba nie była, w ocenie NIK, adekwatna do zmieniającego się rynku oraz rosnącej liczby zatruc i podejrzeń zatruc.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zatruc i podejrzeń zatruc	176	279	1079	2513	7214
Liczba kontroli PIS	335	548	779	651	1425

Na niewystarczającą aktywność Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwrócił uwagę także Główny Inspektor Sanitarny, który pismem z dnia 19 lipca 2013 r. zwrócił się do wszystkich państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych o wzmożenie działań w zakresie nadzoru nad egzekwowaniem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz intensyfikowanie działań profilaktycznych. Wskazał przy tym, że do GIS

⁸ Do dnia 4 października 2016 r.

wpływają sygnały o wzrastającej sprzedaży środków zastępczych oferowanych do obrotu przez osoby prywatne, często młodociane. Ponadto wskazał na nasilenie się zainteresowania nowymi substancjami psychoaktywnymi, zwłaszcza wśród ludzi młodych.

Powodem było nieprzyznanie Państwowej Inspekcji Sanitarnej wystarczających środków finansowych na prowadzenie nowego ustawowego zadania.

W piśmie z dnia 10 maja 2013 r. wojewoda kujawsko-pomorski poinformował Głównego Inspektora Sanitarnego, że: „miesięczny limit wydatków w § 4300 – *zakup usług pozostałych* w budżecie na 2013 r. dla całej inspekcji sanitarnej województwa jest mniejszy od poniesionych kosztów nadzoru nad środkami zastępczymi. Oznacza to, że ze środków budżetowych inspekcja sanitarna nie była w stanie sfinansować zaplanowanych działań. Pismem z dnia 29 maja 2013 r., kierowanym do Głównego Inspektora Sanitarnego, wojewoda opolski poinformował, że problem środków zastępczych pojawił się w listopadzie 2012 r., „jednak, z uwagi na brak środków w budżecie wojewody opolskiego, nie zostały podjęte działania kontrolne”. Działania kontrolne, mające na celu przeciwdziałanie wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych, zostały podjęte w styczniu 2013 r. Na badania próbek zabezpieczonych środków wydatkowano łącznie 10 380 zł, szacując, że do końca roku koszty nadzoru nad wprowadzaniem środków zastępczych do obrotu wyniosą około 43 000 zł. Jednostki inspekcji nie są w stanie w ramach własnego budżetu ich wygospodarować.

Wojewoda małopolski, w piśmie z dnia 21 czerwca 2013 r., skierowanym do Ministra Zdrowia, przekazany także do wiadomości Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, zwrócił się z: „prośbą o wskazanie źródła finansowania, przeprowadzania oceny i badań środków zastępczych w 2013 r.”, informując jednocześnie, że limit wydatków w budżecie wojewody małopolskiego na 2013 r. nie uwzględnia takich środków.

Problem niedoboru środków finansowych był sygnalizowany Ministrowi Finansów przez sześciu wojewodów już w roku 2011⁹.

Główny Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że: „wskazanie budżetu dla jednostek Państwowej Inspekcji Sanitarnej na nowe zadania w obszarze środków zastępczych, pomimo że o środki występowali Główny Inspektor Sanitarny, wojewodowie do Ministra Zdrowia, Minister Zdrowia do Ministra Finansów, nie zostało rozpatrzone”. Ponadto stwierdził, że brak pionowej podległości utrudnia mu realizację zadań. Jako przykłady podał, że wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego, skierowane do państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych (PWIS), o utworzeniu w strukturze stacji sanitarno-epidemiologicznych, komórek skupiających działania w obszarze środków zastępczych, nie zostały zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 450-468, 993-1017, 1068)

Opis stanu
faktycznego

2.2. Minister Zdrowia upoważnił Głównego Inspektora Sanitarnego (pismem z dnia 16 czerwca 2016 r.) do opracowania, prowadzenia procesu uzgodnień, opiniowania oraz konsultacji społecznych, w tym prowadzenia konferencji uzgodnieniowych, projektów rozporządzeń Ministra Zdrowia, o których mowa w art. 44b ust. 2 oraz art. 44c ust. 13 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw.

(dowód: akta kontroli str. 690)

Na podstawie tego upoważnienia Główny Inspektor Sanitarny opracował projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie wykazu nowych substancji psychoaktywnych, rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2016 r. w sprawie wykazu nowych substancji psychoaktywnych oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie wykazu podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Główny Inspektor Sanitarny opracował również zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 października 2015 r. w sprawie regulaminu

⁹ Pismo z dnia 22 grudnia 2011 r. Ministra Finansów do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia, skierowane do wiadomości GIS.

organizacyjnego Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych.

W projekcie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie wykazu podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną, do przeprowadzenia tych badań GIS wskazał: Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Collegium Medicum UJ w Krakowie, Gdański Uniwersytet Medyczny, Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. Dr Jana Sehná w Krakowie, Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu, Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, Instytut Sportu w Warszawie, Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu, Narodowy Instytut Leków w Warszawie, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Radomiu, ToxLab Sp. z o.o. w Katowicach, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Bydgoszczy.

Dyrektor Departamentu Nadzoru nad Środkami Zastępczymi wyjaśnił, że w ww. rozporządzeniu zostały uwzględnione podmioty, które w latach 2010 – 2015 przeprowadzały badania „dopalaczy” zatrzymanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

(dowód: akta kontroli str. 11-28, 1021)

W latach 2013-2015 Departament Nadzoru nad Środkami Zastępczymi uczestniczył także w pracach nad projektem ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw¹⁰. W swojej opinii zaproponował nowe brzmienie definicji środka zastępczego, która znalazła się w ostatecznej wersji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto zaproponował zmiany w art. 20 ust. 1, których istota znalazła się w tekście znowelizowanej ustawy. Nie znalazł się natomiast w ustawie proponowany termin „analog strukturalny środka odurzającego lub substancji psychotropowej” i jego definicja. Poza tym Departament proponował zmiany porządkowe w ustawie. Ponadto Departament proponował w ustawie z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej zmiany polegające na dopisaniu zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

W latach 2012-2014 aktywność Departamentu Nadzoru nad Środkami Zastępczymi, w zakresie przygotowania aktów prawnych i dokumentów programowych związanych ze środkami zastępczymi, była związana z uczestnictwem w pracach Zespołu ds. nowych substancji psychoaktywnych. W dniu 18 kwietnia 2012 r. Przewodniczący Rady ds. Przeciwdziałania Narkomanii¹¹ powołał Zespół roboczy ds. Nowych Substancji Psychoaktywnych przy Radzie ds. Przeciwdziałania Narkomanii, którego przewodnictwo zostało powierzone Dyrektorowi Departamentu. W tym okresie Zespół rekomendował Radzie zmiany systemowe oraz rozwiązania prawne prowadzące do eliminacji środków zastępczych, inicjował wprowadzanie nowych substancji do załączników ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, monitorował pojawianie się nowych narkotyków i skutki wywołane ich spożyciem, sposoby ich dystrybucji i miejsca występowania. Zespół m.in. podjął uchwałę o konieczności przyspieszenia prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw.

Ponadto Departament Nadzoru nad Środkami Zastępczymi uczestniczył w pracach Horyzontalnej Grupy Roboczej ds. Narkotyków (HDG) Rady Unii Europejskiej. Departament pełni wiodącą rolę m.in. przy opracowywaniu projektu stanowiska w zakresie nowych narkotyków, m.in. dotyczącego:

¹⁰ Dz.U. poz.875, 1380.

¹¹ Podstawą prawną funkcjonowania Rady do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii tworzą art. 12 - 18 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.). Członków Rady powołuje Prezes Rady Ministrów.

–DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniającej decyzję ramową Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiającą minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami w odniesieniu do definicji narkotyków;

–ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie nowych substancji psychoaktywnych.

W zakresie współpracy zagranicznej Główny Inspektor Sanitarny realizuje współpracę z następującymi podmiotami: Europejskim Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), Światową Organizacją Zdrowia (WHO), Komisją Narodów Zjednoczonych o środkach odurzających (CND), Biurem Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC). Ponadto współpracuje z bardzo licznymi podmiotami krajowymi, a zwłaszcza z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, którego dyrektor jest wiceprzewodniczącym Zespołu ds. oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, organami samorządu terytorialnego, prokuraturą, Krajowym Konsultantem w zakresie toksykologii oraz przedstawicielami administracji centralnej.

(Dowód: akta kontroli str.11-18, 209-215)

2.3. Zgodnie z art. 44c ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii Główny Inspektor Sanitarny podaje do publicznej wiadomości informacje o wydaniu decyzji o wstrzymaniu wytwarzania lub wycofania z obrotu produktu, co do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie, że jest on środkiem zastępczym, nową substancją psychoaktywną, przez ogłoszenie na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej nazwy produktu, nazwy producenta, rodzaju opakowania i jego wielkości.

Z ustaleń kontroli wynika, że do dnia 5 sierpnia 2016 r. nie została opublikowana żadna informacja o decyzjach wydanych w roku 2016. Wyjaśniając przyczyny zaistniałego faktu, Główny Inspektor Sanitarny stwierdził, że: „od 2016 r. obowiązuje [...] zmieniony schemat publikacji informacji na stronie internetowej GIS. Dostęp do możliwości publikacji w dziale BIP mają tylko wybrani redaktorzy, podczas gdy przed przebudową strony każdy merytoryczny pracownik posiadający uprawnienia do redagowania strony internetowej GIS mógł zamieszczać w tym miejscu treści. W związku z przebudową w 2016 r. strony internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego do aktywnego linku „Wykaz Decyzji” został podpięty niewłaściwy plik w formacie PDF. Błąd ten został zauważony 5 sierpnia 2016 r., kiedy to umieszczono na stronie BIP GIS właściwe pliki”. Powyższe zdarzenie miało również wpływ na podjęcie decyzji o stworzeniu dodatkowego modułu w systemie SMIOD, mającego na celu skrócenie czasu publikacji decyzji oraz eliminację podobnych błędów.

(Dowód: akta kontroli str. 584-589, 1020)

Ustalone
nieprawidłowości

W 2016 roku, do dnia 5 sierpnia 2016 r., nie została opublikowana żadna informacja o decyzjach wydanych w 2016 roku, o której mowa w art. 44c ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co było działaniem nielegalnym.

Opis stanu
faktycznego

2.4. Aby zwiększyć skuteczność w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych, z inicjatywy Głównego Inspektora Sanitarnego, zawarto w dniu 26 października 2011 r. porozumienie pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym. Projekt porozumienia, w styczniu 2011 r., był opiniowany przez WSSE oraz Departament Prawny GIS. W trakcie konsultacji ze stronami porozumienia projekt uzupełniono o zapis, że współpraca będzie przebiegać przy pełnym respektowaniu kompetencji tych organów, wynikających z przepisów prawa Unii Europejskiej i prawa polskiego. Uszczegółowiono obowiązki stron porozumienia wynikające z rodzaju zabezpieczonych w trakcie kontroli produktów, doprecyzowano zakres przekazywanych wzajemnie informacji, a także zasady współpracy podległych jednostek w trakcie kontroli w miejscach wprowadzania środków zastępczych do obrotu.

Jednak, w ocenie NIK, brak umocowania ustawowego dla współpracy w przyjętej w porozumieniu formie skutkowało wyznaczeniem dla policji jedynie roli wspomagającej w trakcie prowadzonych kontroli w miejscach wprowadzania środków zastępczych do obrotu. W ocenie NIK kontrole w środowisku przestępczym, a takim są najczęściej sklepy oferujące środki zastępcze, wymagają aktywnej roli policji.

Dopiero objęcie prawem karnym 114 nowych związków chemicznych, dopisanych do listy środków odurzających bądź substancji psychotropowych w wyniku nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, było bodźcem do podjęcia zmasowanych kontroli. W efekcie podjętych, w dniach 1 i 16 lipca 2015 r., działań kontrolnych przez 300 pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej i 400 policjantów zatrzymano 170 osób i zabezpieczono 80 kg różnych substancji psychoaktywnych. NIK podziela pogląd GIS, że olbrzymi wzrost liczby zatruc, które miały wówczas miejsce, był skutkiem zbywania przez sprzedawców substancji które z dniem 1 lipca 2015 r. stały się narkotykami, a co za tym idzie zwalczanie ich nielegalnej sprzedaży znalazło się w kompetencjach policji.

(dowód: akta kontroli str. 1020, 1070-1074, 1095-1109)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że gdyby dokonano analizy ryzyka jaką niesie za sobą ustawowa zmiana na listach środków odurzających bądź substancji psychotropowych i podjęto odpowiednie działania zapobiegawcze, w tym kontrole skutkujące ograniczeniem dostępności tych substancji, liczba zatruc mogłaby ulec zmniejszeniu.

W postanowieniach końcowych porozumienia jego sygnatariusze postanowili, że będą dokonywać okresowych ocen wzajemnej współpracy nie rzadziej niż raz do roku. Nie przewidziano sformalizowanej formy dokonywania takiego podsumowania. Główny Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że oceny wzajemnej współpracy dokonywane są przez wspólne bilateralne lub wielostronne kontakty. W przypadku GIS ocen takich dokonuje się na wspólnych naradach szkoleniowych, w których uczestniczą w szczególności przedstawiciele policji i służby celnej. Natomiast współpraca z Głównym Inspektorem Farmaceutycznym ograniczyła się do jednorazowej wymiany korespondencji dotyczącej umieszczenia substancji wycofanej ze spisu leków w załącznikach do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii¹². W odpowiedzi na przedmiotowe pismo Główny Inspektor Farmaceutyczny poinformował, że do wydania stosownej opinii niezbędne jest przeprowadzenie dodatkowych badań¹³.

Treść Porozumienia otrzymali wszyscy Państwowi Wojewódzcy Inspektorzy Sanitarni oraz wszyscy Państwowi Graniczni Inspektorzy Sanitarni w dniu 23 listopada 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 283-308 1020, 1070-1074, 1095-1109)

Ocena częściowa

W ocenie NIK zawarte porozumienie, mimo że nie było wsparte przepisami prawa, określiło niezbędne działania, których realizacja wpłynęła na ograniczenie dostępności środków zastępczych.

3. Sprawowanie nadzoru nad jednostkami terenowymi PIS w zakresie ograniczenia dostępności środków zastępczych

3.1. Główny Inspektor Sanitarny dokonywał oceny współpracy z sygnatariuszami Porozumienia najczęściej w trakcie narad szkoleniowych organizowanych wspólnie z sygnatariuszami Porozumienia. Przedstawiciele GIS brali z kolei udział w wewnętrznych spotkaniach lub szkoleniach organizowanych przez sygnatariuszy. W ramach współpracy z policją pojawiające się na poziomie powiatów jednostkowe problemy dotyczyły dookreślenia kompetencji. Problemy te zgłaszane były GIS ustnie przez koordynatorów zespołów do spraw nadzoru nad środkami zastępczymi w trakcie szkoleń i wówczas były przez GIS wyjaśniane. Natomiast organy PIS nie zgłaszały problemów dotyczących współpracy z

¹² Pismo z dnia 9 grudnia 2011 r. znak: GIS-ŚZ-073-7/EW/11.

¹³ Substancja ta została umieszczona w wykazie środków odurzających, stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

policją. W ocenie Głównego Inspektora Sanitarnego współpraca z policją układa się bardzo dobrze. Główny Inspektorat Sanitarny organizował również narady szkoleniowe z udziałem funkcjonariuszy służby celnej podsumowujące skuteczność zwalczania obrotu środkami zastępczymi. Główny Inspektor Sanitarny przedstawił kontrolującym dokumenty dotyczące 10 porad szkoleniowych organizowanych od 2014 r., podczas których m.in. dokonywano oceny wzajemnej współpracy.

Z informacji przekazanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego wynika, że podobne narady były organizowane na szczeblu lokalnym.

(dowód: akta kontroli str. 210 -237)

3.2 Główny Inspektorat Sanitarny zorganizował w IV kwartale 2010 r. pięć pięciodniowych spotkań szkoleniowych dla 507 pracowników 99 wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarnych. Ponadto zorganizował dwa szkolenia w zakresie środków zastępczych, tj.:

- 8-10.12.2010 r. - Wyzwania dla Państwowej Granicznej Inspekcji Sanitarnej w przeciwdziałaniu wprowadzania do obrotu na terenie Polski nowych narkotyków, w Rawie Mazowieckiej. W konferencji udział wzięło 10 przedstawicieli granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych,
- 8.12.2010 r. - Dopalacze nowe wyzwanie dla skutecznego działania instytucji publicznych, w Centrum Olimpijskim. W konferencji udział wzięło 120 przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 11-28)

3.3 W okresie kontrolowanym audytor wewnętrzny nie prowadził badań w obszarze środków zastępczych, natomiast Główny Inspektorat Sanitarny przeprowadził w dniu 29 kwietnia 2014 r. audyt wewnętrzny w obszarze sprawowanego nadzoru nad stanem sanitarnym i sytuacją epidemiologiczną kraju w zakresie *nadzór nad środkami zastępczymi*.

(dowód: akta kontroli str.11-28)

3.4 W ramach działań oświatowo-zdrowotnych na zlecenie GIS wydano liczne publikacje, m.in. Narkotyki i dopalacze. Zjawisko, zagrożenia, profilaktyka - autorstwa Przemysław Bilińskiego, Piotra Jabłońskiego, Mariusza Jędrzejko, w 2011 r.

W 2013 r. wydano 2 pozycje popularno-naukowe autorstwa pracownika naukowego Instytutu Przemysłu Chemicznego dr Sylwii Sobery Madej, pod tytułami:

- Potencjalne kierunki modyfikacji chemicznych środków zastępczych zidentyfikowanych podczas działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- Ocena wpływu środków zastępczych na zdrowie ludzi na podstawie struktury chemicznej, właściwości fizykochemicznych i badań toksykologicznych przy użyciu dostępnych wyników badań, danych zawartych w literaturze specjalistycznej oraz specjalistycznych programach komputerowych. Publikacje udostępniono w wersji elektronicznej wszystkim stacjom wojewódzkim i powiatowym w kraju.

W 2014 r. GIS przygotował ulotkę edukacyjną na temat „dopalaczy”, która była rozdawana uczestnikom Przystanku Woodstock.

W 2015 r. opublikowanych zostało w prasie ogólnopolskiej 69 artykułów sponsorowanych przez GIS, przedstawiających konsekwencje używania m.in. substancji psychoaktywnych. GIS realizował także profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od tytoniu i innych środków psychotropowych, współfinansowany z funduszy Polsko-Szwajcarskiego Programu, a kierowany do kobiet w wieku prokreacyjnym. Ponadto w 2015 r. GIS sfinansował nakręcenie 2 filmów edukacyjnych. Ponadto GIS obsługuje nieprzerwanie od 2010 r. infolinię dedykowaną „dopalaczom”, której celem jest zbieranie informacji od społeczeństwa o miejscach wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz przekazywanie informacji na temat pomocy medycznej i terapeutycznej. Zainteresowany po wybraniu numeru telefonu 800 060 800 uzyskuje przekierowanie do pracownika WSSE w konkretnym województwie. Na funkcjonowanie infolinii GIS wydatkował od czasu jej uruchomienia do I półrocza 2016 r. 7150 zł.

W październiku i listopadzie 2015 r. przeprowadzono (pracownicy Departament. Nadzoru nad Środkami Zastępczymi) cykl szkoleń dla pracowników jednostek podległych Mazowieckiej Okręgowej Służbie Więziennej. Pismo wprowadzające, program, sylabus i materiały prezentacyjne przekazano do wszystkich stacji sanitarno-epidemiologicznych w celu przeprowadzenia przez pracowników stacji wojewódzkich i powiatowych szkoleń pt. Dopalacze - czym są i jak działają, skierowanych dla grupy docelowej: funkcjonariuszy Służby Więziennej, wychowawców, psychologów, lekarzy. Ogółem w I kwartale 2016 r. przeprowadzono 105 szkoleń, przeszkolono 612 pracowników 117 jednostek penitencjarnych. W dniu 16 listopada 2015 r. Główny Inspektor Sanitarny otrzymał podziękowanie, zawierające słowa uznania za podejmowaną inicjatywę i wysoki poziom szkoleń.

W maju 2016 r. decyzją GIS wprowadzono i przekazano wszystkim wojewódzkim stacjom sanitarno-epidemiologicznym opracowany program oraz metodyczny sylabus szkolenia pracowników Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych różnego typu, zajmujących się dziećmi w wieku szkolnym i młodzieżą „z problemami”. W tej grupie mieszczą się terapeuci, wychowawcy, psychologowie, pedagodzy, personel medyczny, specjaliści zajmujący się przeciwdziałaniem zagrożeniom społecznym oraz profilaktyką wśród dzieci i młodzieży.

(Dowód: akta kontroli str.11-28, 590, 662, 1020)

3.5 W ramach nadzoru merytorycznego Główny Inspektorat Sanitarny, w okresie od 27 listopada 2011 r. do 30 czerwca 2016 r., przeprowadził 54 kontrole działalności PIS w zakresie dotyczącym środków zastępczych. W 2012 r. wykonano 8 kontroli, w 2013 r. – 8 kontroli, w 2014 r. – 12 kontroli, w 2015 r. – 20 kontroli, w 2016 r. – 6 kontroli. Średni czas opracowania wystąpienia pokontrolnego¹⁴ do Państwowych Inspektorów Sanitarnych wynosił 87 dni, a mediana tego czasu wynosi 71.¹⁵ Główny Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że kontrole dokonuje dwóch pracowników, którzy okresowo byli kierowani do innych działań. Z polecenia Ministra Zdrowia pracownicy Departamentu Nadzoru nad Środkami Zastępczymi zostali skierowani do wzięcia udziału w kontrolach realizowanych przez Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. Program kontroli najczęściej obejmował ocenę następujących zagadnień: wydawania decyzji na podstawie ustawy o PIS i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, funkcjonowania zespołu do spraw nadzoru nad środkami zastępczymi, współpracy z innymi organami i instytucjami, funkcjonowania systemu SMIOD, działań profilaktycznych i oświatowych oraz prowadzenia monitoringu pojawiania się środków zastępczych.

W 47 kontrolach wydano ocenę pozytywną. W trzech przypadkach wydano ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a w trzech kolejnych pozytywną z uchybieniami. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niewydaniu decyzji, mimo że były do tego podstawy ustawowe^{16,17,18}. Stwierdzone uchybienia dotyczyły m.in. opóźnionego wszczęcia postępowania, uprzedzenia podmiotu kontrolowanego o zamiarze wszczęcia kontroli.

(Dowód: akta kontroli str. 11-28,574-563, 1020)

3.6 Od 2013 r. w Głównym Inspektoracie Sanitarnym prowadzony jest monitoring działalności całej inspekcji sanitarnej przy pomocy elektronicznego systemu gromadzenia informacji. Monitoring ten obejmuje takie informacje, jak m.in. źródło, z którego uzyskano informacje o obrocie środkami zastępczymi, datę przeprowadzonej kontroli, liczbę zabezpieczonych opakowań produktów, liczbę pobranych próbek do badań, datę i numer wydanej decyzji, kwotę nałożonej kary. System ten umożliwia agregację danych w układzie wojewódzkim. Główny Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że w ramach koordynowania i nadzorowania działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej m.in.: „inicjuje, koordynuje

¹⁴ Tj. od daty zakończenia czynności kontrolnych do przekazania go kierownikowi jednostki.

¹⁵ Wpływ na różnicę pomiędzy średnim czasem a medianą spowodowana jest 9 pozycjami, w których ilość dni była większa niż 100 dni.

¹⁶ Wystąpienie pokontrolne do PSSE w Warszawie z dnia 17 sierpnia 2015 r.

¹⁷ Wystąpienie pokontrolne do PSSE we Wrocławiu z dnia 29 maja 2013 r.

¹⁸ Wystąpienie pokontrolne do PSSE w Gnieźnie z dnia 19 sierpnia 2016 r.

działania, m.in. takie jak doraźne zsynchronizowane kontrole w celu ujawnienia sprzedaży środków zastępczych, wskazuje dobre praktyki działań w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi, organizuje narady szkoleniowe koordynatorów środków zastępczych".
Ustalenia kontroli potwierdzają wyjaśnienia.

(Dowód: akta kontroli str. 241-245)

Ocena cząstkowa

Nadzór Głównego Inspektora Sanitarnego nad jednostkami terenowymi inspekcji sanitarnej, w zakresie środków zastępczych, był sprawowany w sposób, jaki umożliwiały przepisy ustawy o PIS.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

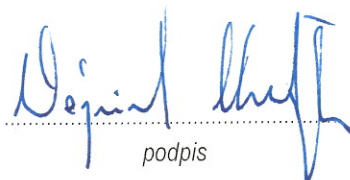
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 27. 12. 2016

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Wojciech Kutyla

podpis

